

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Porovnání činnosti Horské služby České republiky
a Horské záchranné služby Slovenské republiky**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

SPECIALIZACE VE ZDRAVOTNICTVÍ

Autor: Kateřina Ulejová

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Majstr

České Budějovice 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „Porovnání činnosti Horské služby České republiky a Horské záchranné služby Slovenské republiky“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 4.6 2020 .....

Podpis

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jiřímu Majstrovi za jeho cenné rady, trpělivost, ochotu a odbornou pomoc při psaní bakalářské práce. Dále děkuji všem horským záchranářům jak z České republiky, tak ze Slovenské republiky, kteří mi poskytli rozhovory. Zejména pak Mgr. Milanu Grešovi a náčelníkovi Miroslavu Račko za odborné konzultace. Děkuji i své rodině, která mi byla po celou dobu studia oporou.

Porovnání činnosti Horské služby České republiky a Horské záchranné služby Slovenské republiky

Abstrakt

Název této bakalářské práce je: „Porovnání činnosti Horské služby České republiky a Horské záchranné služby Slovenské republiky“. Práce je rozdělena do dvou částí, a to na část teoretickou a část výzkumnou.

Teoretická část je rozdělena ještě na dvě samostatné kapitoly. První kapitola se věnuje Horské záchranné službě Slovenské republiky, druhá Horské záchranné službě České republiky. V obou kapitolách se pak budu věnovat postupně historii horských služeb, popíši jejich organizační strukturu, k nim se vztahující legislativu, rozmístění základen, požadavky na kvalifikaci k výkonu povolání horského záchranáře, jejich kompetence a s tím související specializace.

Výzkumná část se zabývá a porovnává rozdíly mezi českou Horskou službou a slovenskou Horskou záchrannou službou. K získání poznatků jsem zvolila kvalitativní typ výzkumu formou strukturovaného dotazníku s pěti českými a pěti slovenskými profesionálními horskými záchranáři. Mým cílem bylo popsat rozdíly mezi oběma horskými službami především v oblasti kompetencí zdravotnických, nezdravotnických a v problematice specializací. Zajímala jsem se o přijímací řízení a hlavní náplň práce horských záchranářů v rámci oblasti jejich působení, tedy jaké nejčastější zásahy záchranáři v daných oblastech vykonávají.

Klíčová slova

horská záchrana; Horská záchranná služba Slovenské republiky; Horská služba České republiky; horský záchranář; kompetence horských záchranářů; specializace horských záchranářů; přijímací řízení; typy zásahů horské služby

Comparison of activities of the Mountain Rescue Service Czech Republic and the Mountain Rescue Service Slovak Republic

Abstract

The title of this bachelor thesis is: "Comparison of activities of the Mountain Rescue Service of the Czech Republic and the Mountain Rescue Service of the Slovak Republic". The thesis is divided into two parts, namely the theoretical part and the research part.

The theoretical part is divided into Slovak and Czech parts. In both parts, I will focus on the history of mountain services both in the Czech Republic and Slovakia, describe the organizational structure of these organizations, the binding legislation, the layout of the bases, the qualification requirements for the occupation of the mountain rescuer, their competencies and specializations.

The research part examines and compares the differences between the Czech Mountain Rescue Service and the Slovak Mountain Rescue Service. To gain knowledge, I chose a qualitative type of research in the structured form with five Czech and five Slovak professional mountain rescuers. The goals were comparing competencies (medical and other competencies); I was also wondering about admissions and main content (the most frequent interventions) in different areas of expertise of mountain rescuers.

Keywords

Mountain rescue; Mountain Rescue Service of the Slovak Republic; Mountain Rescue Service of the Czech Republic; Mountain rescuer; Competencies; Specializations; Admissions; Interventions of the Mountain Rescue Service

Obsah

Úvod.....	8
1 Horská záchranná služba Slovenské republiky.....	9
1.1 Historie horské záchrany na Slovensku.....	9
1.2 Současná organizační struktura	11
1.3 Legislativa	12
1.3.1 Zákon č. 544/2002 Z.z. o Horské záchranné službě.....	12
1.3.2 Další zákony a vyhlášky upravující činnost HZS SK	12
1.4 Rozmístění středisek.....	14
1.5 Požadavky na kvalifikaci k výkonu povolání horského záchranáře.....	14
1.6 Kompetence horského záchranáře	15
1.7 Specializace horského záchranáře	18
2 Horská služba České republiky.....	21
2.1 Historie horské záchrany v Čechách	21
2.2 Současná organizační struktura	23
2.3 Legislativa	24
2.3.1 Horská služba České republiky o.p.s.	24
2.3.2 Horská služba České republiky z.s.	25
2.4 Rozmístění základen.....	26
2.5 Požadavky na kvalifikaci k výkonu povolání horského záchranáře.....	26
2.6 Kompetence horského záchranáře	27
2.7 Specializace horského záchranáře	27
3 Cíle práce a výzkumné otázky	28
3.1 Cíle práce.....	28
3.2 Výzkumné otázky	28
3.3 Limity výzkumu	28
4 Metodika práce	29
4.1 Metodika výzkumu	29
4.2 Charakteristika výzkumného souboru	29
5 Výsledky	31
5.1 Kategorizace dat	31
5.1.1 Kategorie 1: Identifikační údaje respondentů.....	32
5.1.2 Kategorie 2: Dosažené vzdělání	33

5.1.3	Kategorie 3: Zdravotnické kompetence horských záchranářů SK	34
5.1.4	Kategorie 4: Zdravotnické kompetence horských záchranářů ČR.....	34
5.1.5	Kategorie 5: Další kompetence horských záchranářů SK	35
5.1.6	Kategorie 6: Další kompetence horských záchranářů ČR.....	35
5.1.7	Kategorie 7: Specializace horských záchranářů SK.....	36
5.1.8	Kategorie 8: Specializace horských záchranářů ČR.....	37
5.1.9	Kategorie 9: Příjímací řízení HZS SK.....	37
5.1.10	Kategorie 10: Příjímací řízení HS ČR.....	38
5.1.11	Kategorie 11: Typy výjezdů HZS SK dle oblastí.....	39
5.1.12	Kategorie 12: Typy výjezdů HS ČR dle okrsků.....	40
6	Diskuse.....	41
7	Závěr	45
8	Seznam literatury	47
9	Seznam příloh a obrázků.....	51
9.1	Příloha 1: Dotazník.....	51
10	Seznam zkratk	53

Úvod

Bakalářskou prací na téma Porovnání činnosti Horské služby České republiky a Horské záchranné služby Slovenské republiky jsem se rozhodla zvolit především proto, že jsem měla možnost absolvovat tříměsíční stáž u Horské záchranné služby Slovenské republiky v oblastním středisku Nízké Tatry v lyžařské areálu Jasná na svazích hory Chopok.

Zaujala mne problematika horské záchrany a téma Horské záchranné služby. Již od počátku své stáže jsem vnímala výrazné rozdíly mezi horskou službou v České republice a Slovenské republice. Rozdíl mezi těmito dvěma organizacemi je například již v legislativě. Slovenská horská záchranná služba se řídí přímo podle zákona číslo 544/2002 Z.z. o Horské záchranné službě Slovenské republiky, kdežto v České republice je fungování Horské služby zakotveno v zákonu o sdružování občanů č. 83/1990 Sb. a v občanském zákoníku. Horští záchranáři Slovenské republiky musejí mít k výkonu povolání ukončený obor Zdravotnického záchranáře, ovšem členové české horské služby zdravotnickými pracovníky nejsou. Dále je možno nalézt rozdíly v organizační struktuře jednotlivých horských služeb, či již v samotném přijímacím řízení a kompetencích horských záchranářů, kdy slovenští horští záchranáři jsou klasifikováni jako zdravotničtí pracovníci, po příslušnících české Horské služby zdravotnické vzdělání není vyžadováno, jsou doškolení v průběhu zaměstnání.

Mým cílem je zmapovat a popsat výše zmíněné rozdíly mezi Horskou službou České republiky a Horskou záchrannou službou Slovenské republiky.

1 Horská záchranná služba Slovenské Republiky

1.1 Historie Horské záchrany na Slovensku

Pohyb v horském terénu byl od nepaměti spojený s nehodami a smrtelnými úrazy. (Allen, 2009) Slovenské kroniky již v polovině 17. století obsahují zmínky o úrazech v horách, jež se stal například na Bujačom vrchu v Belianských Tatrách, kde je popsán úraz tamního rychtáře Adama Kalsteina. Dále se v kronikách objevují například zápisy o úmrtí dvou pastevců, kteří byli nalezeni 5. srpna roku 1641 na Kralovej holi. Minimálně do 19. století závisela bezpečnost návštěvníků hor především na dobrých radách horalů či na jejich ochotě návštěvníky při přechodu horami doprovodit (Janiga, 2006; Bohuš, 1970).

Roku 1873 vznikl Uherský karpatský spolek, který realizoval a propagoval zpřístupňování horského terénu nejen na Slovensku, nýbrž v celých Karpatech. Tento spolek jako první rozhodl podchytit služby horských vůdců a v návaznosti také zajistit funkční systém záchrany v horském terénu. Roku 1913 vznikla při nově vznikajícím spolku Uherského turistického svazu i Tatranská dobrovolná záchranná komise. Tento systém „záchrany v horách“ od Uherského spolku převzaly poté spolky „Klub československých turistů“ a „Klub slovenských turistů a lyžařů“ (Bohuš, 1970).

V rámci Klubu československých turistů roku 1933 vzniklo v Novém Smokovci ve Vysokých Tatrách „Sdružení pro záchrannou službu“. Tento název byl změněn roku 1939 na „Záchranná sbor Klubu slovenských lyžařů a turistů“. Poválečný rozvoj turismu, ruku v ruce s tím rostoucí úrazovost a konzervativní vedení Klubu slovenských turistů a lyžařů poměrně výrazně ztěžovalo práci záchranářů. Z tohoto důvodu se záchranáři pod vedením Oktaviána Otta Krajčího a Ivana Bohuša rozhodli roku 1946 založit samostatnou místní skupinu „Záchranného sboru Klubu slovenských turistů a lyžařů“ a postupně rozšiřovali její působení na území Vysokých i Belianských Tater, což následně znamenalo častější a vyšší požadavky na záchrany v horách (Janiga, 2006; Bohuš, 1970).

V prosinci roku 1945, po jedné z náročných nočních záchranných akcí, Ivan Bohuš v rozhlasu jako první veřejně prohlásil, že záchrannou službu v horách nelze provozovat amatérsky v rovině dobrovolnictví a navrhl zřídit profesionální složku Horské záchrany. V listopadu dalšího roku představitelé „Záchranného sboru Klubu slovenských turistů

a lyžařů“ předložili prostřednictvím svého čestného předsedy Michala Chudíka podrobný návrh na vytvoření profesionálního orgánu pro výkon záchranných aktivit ve Vysokých Tatrách. Na základě těchto událostí v lednu roku 1950 začali profesy vykonávat svou profesy tři zaměstnanci Tatranské horské služby, tedy tři profesionální horští záchranáři, a to pod vedením Ing. Vladimíra Šima. Tato nově vytvořená Horská služba spadala pod organizaci Jednotného národního výboru, a to až do roku 1954 (Bohuš, 1970).

Vývoj horské záchrany probíhal ovšem i na dalších místech Slovenska, kde se však vyvíjel jiným způsobem. S přibývajícími neštěstími v horských oblastech, převážně v Nízkých Tatrách, bylo nutné zřídit organizovanou záchrannou službu. Prvním velitelem Horské záchranné služby byl roku 1943 v Nízkých Tatrách zvolen MUDr. Ivan Bodický. Do roku 1953 v Nízkých Tatrách vykonávali svou službu dobrovolně členové Klubu slovenských turistů a lyžařů (Bohuš, 1970).

Přibližně v padesátých letech se objevují snahy o určité odborné vedení a organizování záchranné služby. Na výkon horské záchrany již nestačili pouzí dobrovolníci. Z toho důvodu bylo ustanoveno na jaře 1950 Velitelství Horské záchranné služby v Nízkých Tatrách se sídlem v Jasnej, přičemž toto Velitelství organizačně spadalo pod Ředitelství cestovního ruchu v Bratislavě. Velitelství se ovšem snažilo sjednotit jednotlivé spolky Horské záchranné služby pod tělovýchovnou organizaci, tedy pod Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport (Janiga, 2006; Bohuš, 1970).

Toto se podařilo v přelomovém roce 1953, kdy se zakládá celostátní organizace pod názvem Horská služba s působením ve Vysokých, Nízkých, Západních Tatrách, Malé a Velké Fatře a ve Slovenském ráji. Roku 1956 přešla již jednotná Horská služba pod nově vzniklý Československý svaz tělesné výchovy. Tatranská horská služba byla roku 1957 oddělená od Horské služby a přiřazena pod Správu TANAPu a roku 1996 pod Správu ŠL TANAPu (Janiga, 2006).

V roce 1968 Horská služba ČSSR (jejíž členem byla i Tatranská horská služba) byla přijata za řádného člena mezinárodní organizace IKAR. Po rozpadu Československého svazu tělesné výchovy se Horská služba přetřansformovala na občanské sdružení „Horská služba na Slovensku“ a zároveň byla její dobrovolná členská základna ve Vysokých Tatrách přeřazena pod Správu TANAPu (Janiga, 2006).

Roku 1996 kvůli nespokojenosti se zařazením pod Správu TANAPu vznikla dobrovolná organizace Dobrovolný sbor Tatranské horské služby. Následně na to roku 1999 vznikla Horská služba Banská Bystrica oddělením od mateřské Horské služby na Slovensku (Janiga, 2006 a).

Z důvodu dlouhotrvajících problémech s financováním Horské služby na Slovensku a Tatranské horské služby, kvůli zmatkům v kompetencích a taktéž kvůli snahám Slovenska vstoupit do Evropské unie, se na přelomu roku 2001 a 2002 začala jednání mezi tehdejším náčelníkem Horské služby na Slovensku Milanem Sekelským a náčelníkem Tatranské horské služby Ing. Jozefem Janigou. Tato jednání proběhla za podpory zástupců horských služeb, tedy za podpory RNDr. Ivana Račka a Ing. Karla Chvála, taktéž za podpory většiny pracovníků horských služeb a za účasti Ministerstva školství, Ministerstva polnohospodářství a Ministerstva vnitra. Problematickou se ukázala především otázka zastřešujícího rezortu (Janiga, 2006 a).

Ministerstvo vnitra podalo na jaře roku 2002 vládní návrh zákona o Horské záchranné službě, který byl dne 10. července 2002 Národní radou Slovenské republiky schválený jako zákon 544/2002 Z.z. o Horské záchranné službě, s platností od ledna roku 2003, tedy přesně padesát let od vytvoření první celostátní organizace na profesionální, nikoli na dobrovolné bázi. (Janiga, 2010).

1.2 Současná organizační struktura

Základní organizační jednotkou Horské záchranné služby je *oddělení*.

Hlavním vedoucím Horské záchranné služby je *ředitel*. Horskou záchrannou službu tvoří **ředitelství** se svým *právním, ekonomickým, personálně – sociálním a provozním oddělením* a dále **střediska** Horské záchranné služby. Horská záchranná služba má čtyři typy středisek. Jde o šest *Oblastních středisek*, dále *Školící středisko*, *Středisko lavinové prevence* a *Operační středisko tísňového volání*. (Horská záchranná služba [online]; Janiga, 2010)

1.3 *Legislativa*

1.3.1 *Zákon č. 544/2002 Z.z. o Horské záchranné službě*

Tento zákon ustanovuje zřízení, postavení a úkoly Horské záchranné služby a dále se zabývá právy a povinnostmi fyzických a právnických osob v horských oblastech.

Dle tohoto zákona je Horská záchranná služba zřizována jako státní rozpočtová organizace, která na zákonem vymezeném území provádí záchrannou činnost a plní další zákonem stanovené úkoly. Zřizovatelem Horské záchranné služby je Ministerstvo vnitra Slovenské republiky a odtud je také její činnost financována.

Horská záchranná služba spravuje, podle tohoto zákona, majetek ve vlastnictví Slovenské republiky a v tomto zákoně je též určeno sídlo Horské záchranné služby ve Vysokých Tatrách.

Záchranná činnost dle zákona č. 544/2002 Z.z. je vyhledávání a vysvobozování lidí v tísni, poskytování první pomoci osobám v tísni a jejich přeprava k nejbližšímu dopravnímu prostředku zdravotnického zařízení, případně přeprava osob přímo do zdravotnického zařízení. Tuto činnost může vykonávat pouze osoba s odbornou a zdravotní způsobilostí.

1.3.2 *Další zákony a vyhlášky upravující činnost HZS SK*

Mezi další zákony, které určují a upravují činnosti, kompetence a určují způsobilost k výkonu povolání horského záchranáře patří *zákon č. 129/2002 Z.z. o integrovaném záchranném systému* ve znění změn a dodatků. Horská záchranná služba Slovenské republiky je jednou z pěti základních záchranných složek Integrovaného záchranného systému Slovenské republiky. Tento zákon stanovuje, že v horských oblastech na místě řídí a koordinuje činnost záchranných složek vedoucí zásahu z Horské záchranné služby, který je určen pomocí vnitřních předpisů Horské záchranné služby.

Dále *vyhláška č. 469/2007 Z.z., kterou se ustanovují hranice horských oblastí*, ve kterých Horská záchranná služba vykonává svou činnost. Tato vyhláška stanovuje hranice patnácti horských oblastí, v nichž poté působí Horská záchranná služba z šesti oblastních středisek.

Vyhláška č. 23/2006 Z.z. Ministerstva vnitra Slovenské republiky z 11. ledna 2006, kterou se vykonávají některá ustanovení zákona č. 544/2002 Z.z. o Horské záchranné službě ve znění pozdějších předpisů, novelizovaná k 1. prosinci roku 2015. Tato vyhláška stanovuje druhy záchranných činností, obsah a rozsah specializované přípravy, zkoušky, školení a přezkoušení členů Horské záchranné služby.

Vyhláška č. 334/2010 Ministerstva zdravotnictva Slovenské republiky z 9. července 2010 kterou se mění a doplňuje vyhláška Ministerstva zdravotnictví Slovenské republiky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v některých zdravotnických povoláních. Tato vyhláška jasně stanovuje, jakou praxi a v jakém rozsahu musí absolvovat uchazeč o místo Horského záchranáře.

Vyhláška č. 299/2010 Ministerstva vnitra Slovenské republiky z 23. června 2010, kterou se ustanovuje katalog činností Horské záchranné služby, platové třídy pozic v rámci Horské záchranné služby a činnosti, které jednotlivé pozice mají vykonávat.

Vyhláška č. 334/2009 Z.z. Ministerstva vnitra Slovenské republiky, kterou se stanovují určovací znaky a minimální požadavky na personální zabezpečení a materiálně technické vybavení zdravotnických zařízení v působnosti Ministerstva vnitra Slovenské republiky.

Zákon č. 328/2002 Z.z. z 29. května 2002 o sociálním zabezpečení policistů a vojáků a o změně a doplnění některých zákonů. V tomto zákonu je pod pojmem „záchranář“ myšlen příslušník Horské záchranné služby. Zákon č. 328/2002 Z.z. stanovuje a upravuje dávky nemocenského pojištění, úrazového pojištění a dávky výsluhové podle doby trvání služebního poměru v Horské záchranné službě.

Zákon č. 315/2001 Z.z. z 2. července 2001 o Hasičském a záchranném sboru upravuje státní službu a právní vztahy související se vznikem, změnami a ukončením státní služby i příslušníků Horské záchranné služby. V tomto zákoně jsou uvedeny příplatky za státní službu ve ztíženém a zdraví škodlivém prostředí, na místech s ohrožením zdraví a života a příplatek za služební úraz; uvedeny jsou v § 117 a § 118 i s výměrou příplatků.

1.4 Rozmístění středisek

Rozmístění středisek, tedy základen Horské záchranné služby, je popsáno v zákoně č. 544/2002 Z.z. o Horské záchranné službě a upraveno ve vyhlášce č. 469/2007 Z.z.. Horská záchranná služba má dle tohoto zákona šest oblastních středisek v patnácti horských oblastech. (Janiga, 2010)

Horskými oblastmi jsou Belianské Tatry, Bukovské vrchy, Javorníky, Kremnické vrchy, Kysucká vrchovina, Kysucké Beskydy, Malá Fatra, Moravsko-slezské Beskydy, Nízké Tatry, Pieniny, Slovenský ráj, Střední Beskydy, Velká Fatra, Vysoké Tatry a Západní Tatry. Hranice jednotlivých oblastí jsou poté detailně popsány ve vyhlášce č. 469/2007 Z.z., kterou se ustanovují hranice horských oblastí, ve kterých Horská záchranná služba vykonává svou činnost.

Střediska Horské záchranné služby se pak nacházejí ve Vysokých Tatrách, Nízkých Tatrách, Západních Tatrách, Slovenském ráji, Malé Fatře a Velké Fatře. (Horská záchranná služba [online])

1.5 Požadavky na kvalifikaci k výkonu povolání horského záchranáře

Na umožnění vykonávání záchranné činnosti je třeba **odborná způsobilost**. Odborná způsobilost je souhrnem vědomostí a praktických schopností, které jsou potřebné na řádné plnění úloh příslušníků Horské záchranné služby v úseku řízení, rozhodování, kontroly, odborné přípravy rozhodnutí, odborné přípravy návrhů zákonů a ostatních závazně právních předpisů, odborné přípravy podkladů k výkonu státních záležitostí a uplatňování právních vztahů v úřadě podle předpisu. Lze ji získat po absolvování specializované přípravy a úspěšným vykonáním zkoušky před odbornou komisí, jejíž členy jmenuje ředitel Horské záchranné služby. Žadatel o vykonání zkoušky může zkoušku opakovat pouze jednou na opravné zkoušce; pokud nevyhoví ani v opravné zkoušce, může novou zkoušku vykonat až po znovu absolvování specializované přípravy. Odborně způsobilá osoba se musí zúčastnit školení každých 24 měsíců a po ukončení školení musí absolvovat přezkoušení. Pokud se školení nezúčastní nebo nevyhoví na přezkoušení, ztratí odbornou způsobilost. Osoba, která ztratí odbornou způsobilost musí bez odkladu ihned odevzdat Horské záchranné službě osvědčení o odborné způsobilosti na výkon záchranné činnosti. Specializovaná příprava a školení osoby, která není příslušníkem Horské záchranné služby,

se vykonává za úhradu nákladů. Zdravotní způsobilost se prokazuje **lékařským posudkem** dle zákona. Druhy záchranných a odborných činností stanoví všeobecně závazný právní předpis, který vydává ministerstvo. (Horská záchranná služba [online]; Vyhláška č. 334/2010 Ministerstva zdravotnictva Slovenské republiky, 2010)

1.6 Kompetence horských záchranářů

Príslušníci Horské záchranné služby si při plnění úloh, určených v § 4, § 5 a § 12 zákona č. 544/2002 Z.z. o Horské záchranné službě ve znění změn a dodatků, a jiná osoba vykonávající činnost organizovanou Horskou záchrannou službou, jsou oprávněni:

Príslušník Horské záchranné služby v horských oblastech a jeskyních:

- a) Organizuje a vykonává záchrannou činnost
- b) Poskytuje informace související s bezpečností osob
- c) Vykonává preventivní opatření v souvislosti s bezpečností osob, především při ohrožení lavinami
- d) Podílí se na pátrání po nezvěstné osobě
- e) Vyjadřuje se k vyznačování tras a k jejich označování
- f) Zabezpečuje fungování záchranných a ohlašovacích stanic horské služby
- g) Poskytuje zdravotnickou péči podle předpisů v součinnosti se Záchrannou zdravotnickou službou
- h) Má právo vstupovat a vjíždět dopravními prostředky Horské záchranné služby bez omezení do horských oblastí a jeskyň,
- i) Používat automobily se zvláštními výstražnými znameními, signální pistole, výbušniny a výbušné předměty podle předpisů,
- j) Může bezplatně a přednostně používat zařízení na osobní lanovou dopravu při záchranné činnosti, při preventivní činnosti při ohrožení lavinou a při dozoru nad dodržováním ustanovení daných tímto zákonem pro fyzické a právnické osoby v horských oblastech,
- k) Může překračovat na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu státní hranici dle ustanovení mezinárodní smlouvou, kterou je Slovenská republika vázaná,
- l) Může vydávat pokyny týkající se bezpečnosti osob v horské oblasti,

- m) Může vyžadovat při výkonu záchranné činnosti nebo pátrací činnosti prokázání totožnosti osoby, které se záchranná činnost nebo pátrání týká, případně je možné žádat prokázání totožnosti v souvislosti s uložením pokut dle tohoto zákona.

Kompetence pro výkon povolání horského záchranáře může získat osoba s ukončeným vysokoškolským vzděláním prvního stupně v bakalářském studijním programu Urgentní zdravotní péče nebo absolvent úplného středního odborného vzdělání ve studijním oboru Zdravotnický záchranář. Zdravotnický záchranář v ambulanci Horské záchranné služby vykonává samostatně odborné pracovní činnosti dle odstavce 1 *vyhlášky č. 151/2018 Z.z. Ministerstva zdravotnictví Slovenské republiky*, kterou se měnila předchozí vyhláška č. 321/2005 Z.z. *o rozsahu praxe v některých zdravotnických povolání ve znění pozdějších předpisů*. Horský zdravotnický záchranář může dle této vyhlášky samostatně:

- a) Odebírat základní anamnézu osoby, která potřebuje poskytnutí neodkladné zdravotnické péče, od jejích příbuzných a jiných svědků události
- b) Sleduje, vyhodnocuje a zaznamenává životní funkce pomocí přiměřených klinických a technických prostředků
- c) Vykonává posuzování zdravotního stavu osoby a stanovuje primární diagnózu
- d) Vykonává prvotní ošetření veškerých poranění včetně krvácení
- e) Vykonává čištění dýchacích cest a zajišťuje jejich průchodnost dostupnými prostředky a technikami
- f) Vykonává kardiopulmonální resuscitaci
- g) Používá automatický a poloautomatický externí defibrilátor
- h) Zajišťuje periferní žilní vstup včetně intraoseálního vstupu a podává fyziologický roztok na udržení průchodnosti žilního vstupu
- i) Používá pomůcky na zabezpečení dýchacích cest při umělé plicní ventilaci
- j) Podává kyslíkovou a inhalační léčbu
- k) Vyhotovuje záznam EKG křivky a vykonává její posuzování a vyhodnocení
- l) Vykonává základní neurologické vyšetření a stanovuje pracovní diagnózu cévní mozkové příhody
- m) Odvádí překotný porod, vykonává první ošetření novorozence, ošetřuje rodičku
- n) Ošetřuje pneumotorax dostupnými prostředky a technikami
- o) Zavádí žaludeční sondy

- p) Zavádí močový katetr u žen
- q) V případě potřeby odebírá biologický materiál
- r) Odebírá kapilární a žilní krev na diagnostické účely
- s) Polohuje a imobilizuje osobu s přihlédnutím na rozsah poranění nebo onemocnění a vyprošťuje osobu, pokud tím závažným způsobem neohrozí svůj život nebo zdraví
- t) Znehybňuje poraněné části těla osoby
- u) Ohřívá nebo chladí osobu při úrazech způsobených nízkými nebo vysokými teplotami
- v) Ošetřuje amputát vhodný na replantaci
- w) Používá magnet při neadekvátní funkci implantovaného kardioverter-defibrilátoru
- x) Sleduje nepřetržitě zdravotní stav, zabezpečuje základní životní funkce a uspokojování potřeb osoby souvisejících se zdravím, chorobou či umíráním
- y) Ošetřuje drény, periferní cévní katetry, permanentní močové katetry, sondy, kanyly a stomie
- z) Zabezpečuje péči o tělo mrtvé osoby
- aa) Při událostech s hromadným postižením osob se řídí pokyny velitele zdravotnického zásahu, vykonává třídění raněných a jako velitel zdravotnického zásahu koordinuje záchranný tým

Na základě písemného pověření odborného zástupce příslušného poskytovatele zdravotnické péče v ambulanci Horské záchranné služby nebo jím pověřeného lékaře se specializací ve specializovaném oboru Urgentní medicína nebo lékaře se specializací ve speciálním oboru Anesteziologie a intenzivní medicína vykonává samostatně odborné pracovní činnosti podle odstavců 2 až 4. Písemné pověření se vydává na tři roky dle příslušného vzoru uvedeného ve *vyhlášce 151/2018 Z.z. horský zdravotnický záchranář* s výše zmíněným písemným povolením pacientovi **může podávat:**

- a) Krystaloidní roztoky a koloidní roztoky jiné, než je fyziologický roztok (uvedený v odstavci 1)
- b) Koncentrovaný roztok glukózy intravenózně při diagnostikované hypoglykémii
- c) Intravenózně a intraoseálně adrenalin při kardiopulmonální resuscitaci a další farmakologickou léčbu při rozšířené kardiopulmonální resuscitaci

- d) Adrenalin intramuskulárně a jinou farmakologickou léčbu při anafylaktickém šoku
- e) Neopiátové analgetika intramuskulárně, intravenózně, intraoseálně nebo inhalačně
- f) Antipyretika per rectum, per os a intravenózně
- g) Antikonvulziva při křečových stavech
- h) Anxiolytika per os
- i) Kortikoidy per rectum, intramuskulárně, intravenózně nebo intraoseálně
- j) Adsorbčně uhlí
- k) Antihypertenziva per os při arteriální hypertenzi
- l) Nitráty per os, sublinguálně
- m) Antiagregancia per os při akutním koronárním syndromu
- n) Antihistaminika a bronchodilatancia intravenózně a intramuskulárně; antiastmatika inhalačně
- o) Antiemetika intramuskulárně, intravenózně nebo intraoseálně
- p) Antihistaminika intramuskulárně při anafylaxi
- q) Diuretika intravenózně a intraoseálně
- r) Spazmolytika intramuskulárně nebo intravenózně
- s) Magnesium sulfuricum intravenózně nebo intramuskulárně
- t) Heparin intravenózně při akutním koronárním syndromu
- u) Parasympatolytikum Atropin intravenózně
- v) Antidota intramuskulárně, intravenózně a intranazálně
- w) Při mezinemocničním transportu léčí osobu dle písemné ordinace lékaře, který transport indikoval, krom podávání krevní transfuze

1.7 Specializace horských záchranářů

Specializace horských záchranářů Slovenské republiky jsou dohledatelné jednak v Sylabech horské záchranné služby sepsané Jozefem Janigou, případně v příloze vyhlášky č. 299/2010 Z.z. upravující katalog činností Horské záchranné služby, vydané dne 23. června 2010.

Ve vyhlášce č. 299/2010 Z.z. jsou uvedeny následující specializace:

Mladší záchranář spadající do nejnižší první platové třídy je osoba vykonávající rutinní činnost při záchranných, pátracích a preventivních činnostech pod odborným dozorem.

Záchranář spadá do 2. platové třídy a většinu činností již vykonává samostatně, kromě vedení dokumentace a zpracování údajů o záchranných akcích.

Operátor operačního střediska tísňového volání a *Starší záchranář* jsou shodně ohodnoceny 3. platovou třídou. Starší záchranář již může získat nástavbové odborné znalosti ohledně lavinové problematiky, služební kynologie, speleologie či o letecké záchrance.

Záchranář-expert a *Odborný referent* spadají do 4. platové třídy. Záchranář-expert je nejvyšší možnou kvalifikací záchranáře sloužící v určité oblasti. Tuto specializaci získá osoba, která splnila náležité kurzy a testy v letním i zimním období a má dokončené zdravotnické vzdělání.

Záchranář-specialista je ohodnocen 5. platovou třídou. Záchranář-specialista spadá pod Středisko lavinové prevence či Školící středisko, kde se věnuje metodickému a organizačnímu zabezpečování pravidelných prověrek a školení.

Jozef Janiga v **Sylabech horských záchranářů** z roku 2006 uvádí **rozdělení specializací** takto:

Specializace na leteckou záchranu, jejíž postupy, možnosti komunikace, typy povelů k navádění helikoptéry, nutnou výbavu a příklady řešení modelových situací jsou v knize popsány velmi detailně. (Janiga, 2006c)

V sekci o *specializaci na lavinovou prevenci* je možné najít základní terminologii, konkrétní postupy řešení potenciálně nebezpečných situací, nutnou výbavu a potřebné znalosti o lavinové problematice. (Janiga, 2006c)

O problematice *služební kynologie* publikace uvádí základní informace, výklad pojmů, práva a povinnosti psů, zkušební řád a jednotlivé typy výcviků, například výcvik poslušnosti a ovladatelnosti nebo speciální výcviky na hledání nezvěstných osob a další. V kapitole o služební kynologii též uvádí zásady nasazení psa v různých modelových situacích a úrovně kurzů a školení psů. (Janiga, 2006c)

V části zabývající se speleologickou specializací kniha opět uvádí přehled a vysvětlení základních pojmů, typů podzemních prostor, techniky záchranné činnosti a také se zabývá popisem a doporučeními ohledně vhodného vybavení. V jedné z podkapitol uvádí taktéž principy přežití v podzemí, obecně aplikovatelné bezpečnostní zásady a příklady řešení specifických situací při záchranných speleologických pracích. (Janiga, 2006c)

2 Horská služba České republiky

2.1 Historie horské záchrany v Čechách

Lidé se na území Čech v horském prostředí pohybovali odedávna. V horských oblastech se usazovali, stavěli příbytky a museli se sami naučit, jak se v tomto nevyzpytatelném prostředí bezpečně chovat a pohybovat. V 19. století přibývalo návštěvníků hor, ať již v zimním nebo letním období, kteří žádali rady o pohybu v horách od místních obyvatel. Z tohoto důvodu postupně v roce 1850 vzniká koncesovaná služba průvodců a nosičů. Jedno z hlavních podmínek členství byla znalost postupů první pomoci. (Kolář, 2016)

První organizace záchranné akce proběhla v zimě 1900. Nejslavnější a nejlépe zdokumentovaný je však pokus o záchranu dvou závodníků, Bohumila Hanče a Václava Vrbaty, kteří se účastnili běhu na 50 km a oba zahynuli kvůli zhoršenému počasí a příchodu silné sněhové bouře. Stalo se tak 24. března roku 1913 v Krkonoších. Hančovi poskytl Vrbata část svého oděvu při plném vědomí toho, že riskuje vlastní život a na památku tohoto aktu nezištné pomoci člověka člověku v horách, byl 24. březen označen za Den Horské služby v České republice. (Kolář, 2016; Pavlica, 2008)

K popularizaci lyžování došlo v Čechách po první světové válce. Stoupá počet návštěvníků a s ním úměrně stoupá i počet úrazů a tragicky končících nehod. Lékaři horských oblastí začali školit v první pomoci místní hasiče a brzy se přidali i členové místních spolků příznivců zimních sportů a obyvatelé horských vesnic. Všichni z těchto lidí byli opravdovými znalci horského prostředí, ovšem chybělo jim jednotné vedení. Roku 1934 vytvořili v Krkonoších samostatný záchranný sbor o šesti oddílech, přičemž po skončení zimy v květnu roku 1935 je založena jednotná organizace Horské služby v Krkonoších. Vzniklo tak 5 stanic s vedením sídlícím ve Vrchlabí. Nově vzniklá Horská služba se od začátku potýkala s chybějícím či nedostatečným materiálním vybavením svých členů, avšak o to víc se projevovala obětavost, skromnost a týmová atmosféra členů Horské služby. (Kolář, 2016; Pavlica, 2008; Horská služba [online])

Druhá světová válka a další politické události ukončili oficiální existenci Horské služby, avšak i za nacistické okupace bývalí členové Horské služby nadále pracovali

tak, jako před začátkem války, a to až do obnovení Horské záchranné služby v Krkonoších v září roku 1945. (Pavlica, 2008; Horská služba [online])

S postupem času začali i v dalších horských oblastech Čech vznikat podobné záchranné spolky. Roku 1948 vznikl spolek v Jeseníkách a na Šumavě. Roku 1949 v Orlických horách, o dva roky později (tedy v roce 1951) byl záchranný spolek založen i v Beskydech. V roce 1954 svou Horskou záchrannou službu měly i Jizerské hory a o rok později (1955) vznikl spolek i v Krušných horách. Roku 1950 byly schváleny stanovy Horské záchranné služby a spolek dobrovolných pracovníků Horské záchranné služby byl zařazen pod Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport v Praze. (Kolář, 2016; Pavlica, 2008; Horská služba [online])

Ke sjednocení největší české Horské záchranné služby a slovenské Tatranské horské služby došlo 1. prosince roku 1954. Byla stanovena Horská služba s působením v celém státu, změnil se členský odznak a vytvořily se oblastní komise. Horská služba se začíná opravdu rozvíjet. (Horská služba [online])

Roku 1957 po zrušení Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport dochází ke vzniku Československého svazu tělesné výchovy a celorepublikové velení Horské služby je zařazeno pod fungování tohoto svazu. (Kolář, 2016)

Dochází ke zlepšení a rozšiřování materiálního vybavení záchranných horských stanic i vybavení pracovníků Horské služby. Byly k dispozici základní pomůcky, tedy svozná saně, lyžařská a horolezecká výbava, oblečení i zdravotnický materiál, avšak Horská služba je dovybavována i dalšími pomůckami využitelnými v záchranné i preventivní činnosti. (Kolář, 2016; Pavlica, 2008)

Zlepšuje se komunikace mezi Horskou službou Československa a alpskými zeměmi. Zavádí se mezinárodní označení sjezdových lyžařských tratí, využívají se SOS telefony a radiostanice. Počínaje rokem 1967 Horská služba využívá sněžné skútry a postupně se stavějí a modernizují budovy záchranných stanic a základen. Horská služba Československa byla jednou z nejlépe vybavených horských služeb v celé oblasti východní Evropy a pravidelná účast na kongresech a zasedáních IKAR, úspěšná organizace mezinárodního symposia ve Vysokých Tatrách roku 1967, které řešilo právní postavení horských služeb, vedlo k přijetí Horské služby Československé

socialistické republiky za člena IKAR. (Horská služba [online], Pavlica, 2008; Elsensohn, 2008)

Důležitou událostí bylo schválení statusu Horské služby dne 1. ledna roku 1975, a poté jeho nahrazení novým statutem roku 1986, kdy došlo k upevnění organizační struktury Horské služby. (Horská služba [online])

Po revoluci od roku 1990 existovalo Sdružení horských služeb České republiky, v němž jednotlivé české oblasti měly zajištěny svou vlastní právní subjektivitu. Šlo o oblasti Šumava, Krušné hory, Jizerské hory, Krkonoše, Orlické hory, Jeseníky a Beskydy. Roku 2001 došlo ke sloučení pod jeden právní subjekt, a to občanské sdružení Horská služba České republiky, které bylo financováno z rozpočtu Ministerstva zdravotnictví. (Horská služba [online])

Roku 2004 bylo rozhodnuto, že nadále bude Horská služba zastřešována Ministerstvem pro místní rozvoj, jakožto podpora cestovního ruchu. Proto je na základě rozhodnutí vlády vytvořena obecně prospěšná společnost Horská služba České republiky o.p.s., jež s platností od 1. ledna roku 2005 přebrala odpovědnost za činnost Horské služby v České republice. (Pavlica.2008; Horská služba [online])

Nový občanský zákoník, tedy zákon č. 89/2012 Sb., určil, že občanské sdružení bude nadále zapsaným spolkem. Bývalá Horská služba o.s. je tedy v současné době zapsána v rejstříku spolků jako Horská služba České republiky z.s.. (Pavlica, 2008; Horská služba [online])

2.2 Současná organizační struktura

Činnost horské služby v České republice vymezuje zákon č. 159/1999 Sb o cestovním ruchu. Základní činnost Horské služby je zde popsána v §11a a § 11b, přičemž samotná organizace je zde pak vedena jako obecně prospěšná společnost (o.p.s.) zřízená Ministerstvem pro místní rozvoj, která funguje v rámci své územní působnosti samostatně jako složka integrovaného záchranného systému. *Horská služba ČR o.p.s.* taktéž pracuje v rámci lyžařských středisek, a to po smluvní dohodě, pokud tím nejsou ohroženy její základní činnosti, které stanovuje zákon a pokud je toto ošetřeno v zakládací listině či v jejím statusu. (Zákon č 159/1999 Sb. o cestovním ruchu)

Profesionální horští záchranáři spadají pod organizaci Horská služba České republiky, obecně prospěšná společnost (zkratkou o.p.s.), přičemž ve statutu byl zapsán anglický název Mountain Rescue Service. Dobrovolní členové spadají Horskou službu České republiky z.s. (zapsaný spolek), která je vedena jako občanské sdružení.

Statutárním orgánem *Horské služby České republiky o. p. s.* je **správní rada**.

Ředitel Horské služby České republiky o. p. s. používá tradiční titul **Náčelník Horské služby České republiky**. Od roku 2006 je zřizovatelem Horské služby České republiky o. p. s., Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, a to na základě usnesení vlády České republiky č. 827 z 1. září 2004 a zakládací listiny Ministerstva pro místní rozvoj České republiky ze dne 19. listopadu 2004. *Horská služba České republiky o.p.s.* byla zapsána do rejstříku obecně prospěšných spolků u Krajského soudu v Hradci Králové, a to 21. prosince 2004.

Sídlo *Horské služby České republiky o. p. s.* je ve Špindlerově Mlýně. Úřad, zabývající se ekonomickými a personálními záležitostmi, sídlí v Praze.

Nejvyšším orgánem *Horské služby České republiky z.s.* je **valná hromada**. Hlavní sídlo *Horské služby ČR z.s.* se nachází ve Špindlerově Mlýně v Krkonoších.

Pracovníci Horské služby nejsou úředními osobami a nemají kontrolní ani sankční pravomoci. Tyto pravomoci mají například pracovníci správ národních parků (například KRNP). (Horská služba [online]; Stanovy Horské služby)

Obecně prospěšná společnost i zapsaný spolek se člení na sedm oblastí, tedy dle jednotlivých českých pohoří a jejich **základními organizačními jednotkami** jsou **okrsky**. (Horská služba [online])

2.3 Legislativa

2.3.1 Horská služba České republiky o.p.s.

Na základě rozhodnutí vlády ČR založilo Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky dne 21. prosince 2004 obecně prospěšnou společnost – Horská služba České republiky o.p.s. **Tato organizace společně s Horskou službou České republiky z.s. - zajišťuje veškerou činnost horské služby v ČR**, jak je uvedeno na oficiálním webu Horské služby České republiky. Obě výše zmíněné organizace spolu

mají sepsánu smlouvu o spolupráci, kde je definováno mi jiné i to, že HS ČR o.p.s. je servisní organizací pro HS ČR z.s., což znamená, že se stará o financování, materiální vybavení dobrovolných členů, jejich školení a další záležitosti nutné ke hladkému chodu organizace. HS ČR o.p.s. má spolu s HS ČR z.s. i stejné vybavení, používají stejnou techniku a slouží spolu na stejných stanicích. (Fanta, 2011)

Horská služba ČR, o.p.s. byla v roce 2019 financovaná dotací zakladatele, tedy Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky, a dále také dotacemi krajů, tedy kraje Jihočeského, Karlovarského, Ústeckého, Libereckého, Královohradeckého, Pardubického, Moravskoslezského a Zlínského. (Horská služba [online])

2.3.2 Horská služba České republiky z.s.

Horská služba České republiky z.s. vznikla jako občanské sdružení v roce 1990 registrací na Ministerstvu vnitra České republiky dle *zákona číslo 83/1990 Sb. o sdružování občanů*, přičemž podle § 3045 je považována za spolek. Tento zákon byl zrušen a nahrazen schválením Nového občanského zákoníku v roce 2012, který určuje základní obecné podmínky vzniku a chodu spolků.

Stanovy Horské služby České republiky z.s. byly sepsány a schváleny Valnou hromadou HS ČR z.s., a to v Praze dne 18. listopadu 2017.

Podle stanov je činnost *HS ČR z.s.* vykonávána ve stejných oblastech jako *HS ČR o.p.s.*, neboť obě organizace spolu mají sepsanou smlouvu o spolupráci, jak již bylo napsáno výše.

Stanovy dále určují podmínky vzniku, průběhu a zániku členství v *HS ČR z.s.*. Dále jsou zde uvedena členská práva, povinnosti a je zde možné nalézt popis kolektivních orgánů *HS ČR z.s.*, jmenovitě **Valnou hromadu, Radu HS ČR z.s.**, funkci **předsedy Rady HS ČR z.s.** a **Revizní komisi**.

Ve stanovách je dále ošetřena symbolika spolku, podmínky udílení vyznamenání *HS ČR z.s.*, podmínky hospodaření s majetkem spolku a podmínky jeho zrušení, likvidace či zániku.

2.4 Rozmístění základen

Členové HS ČR z.s. dle článku VIII. Stanov působí v rámci **základních organizačních jednotek**, jimiž jsou **okrsky** shodné pro *HS ČR o.p.s.* i *HS ČR z.s.*. Ty jsou vytvořeny na historicko-geografickém principu v jednotlivých pohorích a těchto okrsků je celkem sedm. Okrsky byly stanoveny následovně: Beskydy, Jeseníky, Jizerské hory, Krkonoše, Krušné hory, Orlické hory a Šumava. Počet i hranice jednotlivých okrsků, stejně tak počet členů v okrscích navrhuje Rady příslušných oblastí a schváleny musí být Radou *HS ČR z.s.*.

Hlavní sídlo *Horské služby České republiky z.s.* se nachází ve Špindlerově Mlýně v Krkonoších. (Horská služba [online])

2.5 Požadavky na kvalifikaci k výkonu povolání horského záchranáře

Horská služba České republiky rozeznává následující formy členství: čekatel, dobrovolný člen, lékař HS a čestný člen.

Podmínky k přijetí čekatele, jsou následující. Musí být volné místo v daném. Trvalé bydliště musí být v náborové oblasti – každá oblast má přesně vymezené hranice své oblasti a do vzdálenosti cca 5 km od hranice oblasti je možno mít trvalé bydliště. Pokud uchazeč bydlí dále, je šance na přijetí k Horské službě České republiky velmi nízká. Minimální věk uchazeče je 18 let, maximální věk uchazeče ke dni schválení Radou oblasti do příslušné oblasti je 40 let. Podmínkou je dobrý zdravotní stav, zvládat základy horolezectví, umět lyžovat, znát místopis dané oblasti. Další podmínky uvádí Horská služba České republiky, z.s. a stanovy Horské služby o.p.s..

Dle Horské služby České Republiky z.s., člen čekatel musí být ve výborné fyzické kondici; musí mít morální a charakterové vlastnosti, jako předpoklad řádného plnění povinnosti člena; znalost terénu v oblasti, kde bude přijímán; potvrzení lékaře o způsobilosti výkonu práce v HS; maximálně dovršen věk 40 let v den, kdy bude schválen Radou oblasti jako čekatel; dosažitelnost pro záchrannou činnost v příslušné oblasti s přihlédnutím k hranicím oblasti, tedy trvalé bydliště v, případně v blízkosti oblasti. Čekatel musí podat písemnou žádost o přijetí a doložit doporučením dvou členů Horské služby, kteří jsou nejméně 4 roky členy Horské služby.

Podmínky přijetí za dobrovolného člena Horské služby jsou obdobné. Dobrovolným členem Horské služby se může stát čekatel, který je nejméně jeden, nejvíce však čtyři roky čekatelem a který splňuje podmínky za čekatele, absolvoval základní školu Horské služby a složil předepsané zkoušky. Taktéž byl schválen členskou schůzí okrsku a složil do rukou Předsedy Rady Horské služby České republiky předepsaný slib. (Horská služba [online]; Stanovy Horské služby České republiky z.s., 2017)

2.6 *Kompetence horských záchranářů*

Horská služba má ve svých zakládacích listinách zakotvené základní úkoly a poslání. Především organizuje a provádí záchranné či pátrací akce ve vymezeném horském terénu. Taktéž poskytuje první pomoc, transport postižených a zajišťuje bezpečnost návštěvníků hor. Horská služba udržuje v provozu ohlašovací a záchranné stanice Horské služby. Instaluje a stará se o funkčnost výstražných a informačních zařízení. Úkolem Horské služby je vydávat, šířit preventivně bezpečnostní manuály a informovat veřejnost o podmínkách v horském terénu (především o podmínkách sněhových, povětrnostních a o lavinovém nebezpečí), přičemž udává i preventivní bezpečnostní opatření, které k zajištění bezpečnosti provedla. Horská služba taktéž školí a připravuje své profesionální i dobrovolné členy, včetně čekatelů. Úkolem Horské služby je i spolupracovat s orgány veřejné správy, a to hlavně s orgány ochrany přírody a životního prostředí. (Pavlica, 2008)

Bohužel se mi nepodařilo najít žádný zákon či předpis, který by jakkoliv popisoval, vymezoval nebo upravoval zdravotnické kompetence členů Horské služby České republiky.

2.7 *Specializace horských záchranářů*

Na webových stránkách české Horské služby je uveden jen výčet specializací Horské služby České republiky. Podařilo se mi dohledat kusé informace o *speleologické specializaci* metodiků horské služby, a to z oblasti Šumavy, dále jsou v jednotlivých článcích webu popsány kurzy a cvičení týkající se *lavinové problematiky* a *letecké záchrany*. Nejvíce informací na jednom místě bylo možné dohledat o *služební kynologii* právě na webových stránkách Horské služby České republiky (Horská služba [online]).

3 Cíle práce a výzkumné otázky

3.1 Cíle práce

Cíl 1: Porovnat zdravotnické kompetence horských záchranářů České a Slovenské republiky.

Cíl 2: Porovnat další kompetence horských záchranářů.

Cíl 3: Porovnat přijímací řízení horských záchranářů České a Slovenské republiky.

Cíl 4: Orientačně určit nejčastější (hlavní) typy výjezdů horských záchranářů dle oblasti jejich působení v České a Slovenské republice.

3.2 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka 1: Jaké jsou zdravotnické kompetence horských záchranářů ČR/SR?

Výzkumná otázka 2: Jaké další kompetence mají horští záchranáři ČR/SR?

Výzkumná otázka 3: Jaké specializace mají horští záchranáři ČR/SR?

Výzkumná otázka 4: Jaké jsou podmínky přijímacího řízení Horské služby České republiky a Horské záchranné služby Slovenské republiky?

Výzkumná otázka 5: Jaká je nejčastější náplň práce horské služby ČR/SR dle oblasti působení respondenta?

3.3 Limity výzkumu

Jsem si vědoma určitého limitu výzkumné části této bakalářské práce. Dotazník byl vyplněn deseti respondenty – pěti českými a pěti slovenskými horskými záchranáři pouze ze čtyřech různých oblastí působnosti. Zjištěné údaje tedy vypovídají o skutečnosti pouze části oblastí a okrsků horských služeb České a Slovenské republiky.

4 Metodika

4.1 Metodika výzkumu

K vedení výzkumu pro účely této bakalářské práce jsem kvůli nepříznivé epidemiologické situaci (pandemie CoVid-19) musela zvolit formu kvalitativního výzkumu strukturovaným dotazníkem. Dotazníky byly rozeslány mezi profesionální členy Horské služby České republiky v oblastech Krušné Hory, Beskydy, Jizerské hory a Šumava, dále pak jej vyplnili členové Horské záchranné služby Slovenské republiky v oblastech Malá Fatra, Velká Fatra, Slovenský Ráj a Nízké Tatry. Celkově bylo ke spolupráci požádáno deset respondentů – pět profesionálních záchranářů z Horské služby České republiky a pět z Horské záchranné služby Slovenské republiky.

Dotazník byl složen ze dvanácti otázek, z toho osm otázek bylo otevřených a čtyři otázky zatrhávací s možností doplnění vlastní odpovědí. Otázky byly rozděleny do jednotlivých kategorií. První kategorie obsahovala všeobecné otázky týkající se věku, státu a oblasti výkonu služby, aby mohli být následně jednotliví respondenti rozřazeni do kategorií právě podle státu výkonu služby (Česká republika nebo Slovenská republika). Druhá kategorie popisovala dosažené vzdělání se zaměřením na zdravotnické vzdělání respondentů. Další kategorie popisovaly odpovědi respondentů na jednotlivé okruhy otázek. Horští záchranáři odpovídali na otázky týkající se kompetencí a specializací, otázky týkající se přijímacího řízení, konkrétně šlo o kritéria, jež musí být splněna, aby uchazeč mohl být přijat, dále délka přijímacího řízení a dílčí zkoušky. V poslední kategorii jsou obsaženy odpovědi respondentů ohledně typů nejčastějších výjezdů v jejich oblasti či okrsku působení.

Výzkumná část má doplnit část teoretickou, a to o poznatky z praxe. Odpovědi v dotaznících jsem následně porovnávala s informacemi obsaženými v teoretické části práce, abych zjistila nakolik je praxe shodná s teoretickými pokyny.

Respondenty jsem předem ujistila o anonymnosti dotazníků. Všichni respondenti souhlasili se zpracováním jejich odpovědí pro účely výzkumu této bakalářské práce.

4.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkum byl záměrně veden s profesionálními členy Horské služby České republiky a Horské záchranné služby Slovenské republiky. Celkově bylo ke spolupráci požádáno deset respondentů – pět profesionálních záchranářů z Horské služby České republiky

a pět z Horské záchranné služby Slovenské republiky. Z české Horské služby byli o spolupráci požádáni záchranáři v oblastech Krušné Hory, Beskydy, Jizerské hory a Šumava. Z Horské záchranné služby Slovenské republiky mi odpovědi poskytli záchranáři z oblastí Malá Fatra, Velká Fatra, Slovenský Ráj a Nízké Tatry. Všichni dotazovaní byli muži ve věku od 30 do 54 let věku.

5 Výsledky

5.1 Kategorizace dat

Údaje získané pomocí strukturovaných dotazníků byly pro přehlednost rozřazeny do dvanácti kategorií. V každé kategorii jsou uvedeny buď tabulky s přehledem odpovědí respondentů a popisem nebo pouze s textem popisujícím odpovědi respondentů, jako například u otázek týkajících se kompetencí horských záchranářů.

Tabulka číslo 1: Přehled kategorií

Kategorie 1	<i>Identifikační údaje respondentů</i>
Kategorie 2	<i>Dosažené vzdělání</i>
Kategorie 3	<i>Zdravotnické kompetence horských záchranářů České republiky</i>
Kategorie 4	<i>Zdravotnické kompetence horských záchranářů Slovenské republiky</i>
Kategorie 5	<i>Další kompetence horských záchranářů České republiky</i>
Kategorie 6	<i>Další kompetence horských záchranářů Slovenské republiky</i>
Kategorie 7	<i>Specializace horských záchranářů České republiky</i>
Kategorie 8	<i>Specializace horských záchranářů Slovenské republiky</i>
Kategorie 9	<i>Přijímací řízení Horské služby České republiky</i>
Kategorie 10	<i>Přijímací řízení Horské záchranné služby Slovenské republiky</i>
Kategorie 11	<i>Typy výjezdů Horské služby České republiky dle oblastí</i>
Kategorie 12	<i>Typy výjezdů Horské záchranné služby Slovenské republiky dle oblastí</i>

Zdroj: Vlastní výzkum

5.1.1 Kategorie 1: Identifikační údaje respondentů

Tabulka číslo 2: Identifikační údaje respondentů

Respondent (R)	Pohlaví	Věk	Stát	Oblast
R 1	Muž	32	Slovenská republika	Nízké Tatry
R 2	Muž	48	Slovenská republika	Nízké Tatry
R 3	Muž	49	Slovenská republika	Malá Fatra
R 4	Muž	54	Slovenská republika	Velká Fatra
R 5	Muž	31	Slovenská republika	Slovenský Ráj
R 6	Muž	52	Česká republika	Jizerské hory
R 7	Muž	50	Česká republika	Šumava
R 8	Muž	46	Česká republika	Beskydy
R 9	Muž	30	Česká republika	Krušné hory
R 10	Muž	39	Česká republika	Krušné hory

Zdroj: Vlastní výzkum

V tabulce číslo 2 jsou uvedeny základní identifikační údaje respondentů. Všichni respondenti jsou muži ve věkovém rozmezí 30 až 54 let. V obou horských službách shodně je zaměstnáno více mužů než žen. Ženy v rámci horských služeb České i Slovenské republiky shodně pracují v administrativních odděleních, ojediněle jsou v obou organizacích zaměstnány lékařky. Všichni dotazovaní jsou profesionální horští záchránci. Co se týče délky praxe tu uvedli jen R1, který je profesionálním záchranářem 6 let; R2 s praxí 15 let; R6 pracující u Horské služby České republiky 22 let a R10, který je zaměstnancem Horské služby České republiky přes 15 let. Délka praxe se tedy u respondentů značně liší. Bohužel na tuto doplňující otázku neodpověděli všichni respondenti a u R3, R4, R5, R7, R8 a R9 se mi nepodařilo tuto hodnotu ani dodatečně zjistit. Věkové rozmezí respondentů z řad českých horských záchranářů je mezi 30 až 50 lety; věkové rozmezí slovenských respondentů se pohybovalo mezi 30 až 54 lety.

5.1.2 Kategorie 2: Dosažené vzdělání

Tabulka číslo 3: Dosažené vzdělání

Respondent (R)	Dosažené vzdělání
R 1	Magisterské
R 2	Vyšší odborné
R 3	Magisterské
R 4	Inženýrské
R 5	Úplné střední vzdělání
R 6	Úplné střední vzdělání
R 7	Bakalářské
R 8	Bakalářské
R 9	Úplné středoškolské vzdělání
R 10	Bakalářské

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka na dosažené vzdělání respondenta měla zjistit jaký stupeň vzdělání průměrně profesionální horští záchranáři z obou zemí získali a zda šlo o studium zdravotnických oborů či nikoli.

Z mého dotazníkového šetření vyplynulo, že v průměru vyššího vzdělání mají slovenští záchranáři. Tři respondenti uvedli dosažené magisterské či inženýrské tituly, jeden má vystudovanou Vyšší odbornou školu a jeden absolvoval úplné střední vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Tři z českých horských záchranářů uvedli dosažení bakalářského titulu, zbylí dva mají úplné střední vzdělání ukončené maturitní zkouškou. V doplňkové otázce, zda se jednalo o studium zdravotnických oborů, odpověděli respondenti následovně:

R3 a R5 uvedli, že absolvovali doplňkové střední zdravotnické vzdělání na střední zdravotnické škole ukončené maturitní zkouškou z odborných předmětů po nástupu do zaměstnání, přičemž toto doplňkové zdravotnické vzdělání museli absolvovat nejpozději do pěti let od nástupu do zaměstnání. R2 uvedl, že vystudoval přímo Vyšší odbornou školu v oboru Zdravotnický záchranář a R1 a R4 absolvovali bakalářský studijní program v oboru Zdravotnický záchranář. Co se týče respondentů z České republiky, R10 získal bakalářský titul studiem technického oboru, R6 a R9 neuvedli,

zda absolvovali střední školu se zdravotnickým zaměřením; respondent 7 a respondent číslo 8 vystudovali bakalářské programy s blíže nespecifikovaným zdravotnickým zaměřením – vystudovaný obor nijak nekonkretizovali.

5.1.3 Kategorie 3: Zdravotnické kompetence horských záchranářů Slovenské republiky

Co se týče zdravotnických kompetencí horských záchranářů Slovenské republiky, všichni respondenti slovenského původu, tedy R1 až R5, do svých kompetencí zařadili odebrání anamnézy; sledování ŽŽF a jejich vyhodnocování; KPR s použitím (polo)automatického externího defibrilátoru a podání adrenalinu během KPR bez nutnosti konzultace s lékařem; používání pomůcek na zajištění dýchacích cest; podání kyslíkové a inhalační terapie; péče o mrtvé tělo; zajištění žilního vstupu a také podání roztoku glukózy při diagnostikované hypoglykémii.

Zajištění i.v. vstupu a podání krystalického roztoku k udržení průchodnosti žilního vstupu; zavedení močového katetru pouze ženám a aplikace léků na indikaci lékaře či po telefonické konzultaci s lékařem do svých kompetencí zařadili respondenti R1, R2 a R4, kteří vystudovali obor Zdravotnický záchranář v bakalářském studijním programu nebo na Vyšší odborné škole.

R3 a R5 uvedli, že absolvováním pouze střední zdravotnické školy mají menší kompetence než jejich kolegové, kteří dokončili bakalářský studijní program v oboru Zdravotnický záchranář.

R1 dodává: *„Močový katetr může horský záchranář zavádět pouze ženám, mužům jej smí zavádět pouze lékař. Stejně tak podání některých druhů léků a jejich množství by mělo být konzultováno s příslušným lékařem Horské záchranné služby Slovenské republiky.“*

5.1.4 Kategorie 4: Zdravotnické kompetence horských záchranářů České republiky

Čeští horští záchranáři mají užší škálu zdravotnických kompetencí než jejich slovenští kolegové. R6 v dotazníku poznamenal: *„Horští záchranáři v České republice nemusejí mít zdravotnické vzdělání, požadované je pouze ukončené středoškolské vzdělání.“*

Všichni čeští respondenti, tedy R6 až R10, shodně uvedli, že do jejich zdravotnických kompetencí patří odebrání anamnézy, sledování a vyhodnocování základních životních

funkcí, provádění kardiopulmonální resuscitace s použitím (polo)automatického externího defibrilátoru, dále poskytnutí kyslíkové terapie, inhalační terapie a poskytování první pomoci na úrovni vyškoleného laika. Respondent číslo 6 doplnil, že po konzultaci s lékařem mohou horští záchranáři inhalačně aplikovat Pentrox¹. Zajištění dýchacích cest do svých kompetencí vypsali R6 a R10. Péči o mrtvé tělo a podání glukózy při diagnostikované hypoglykémii do svých kompetencí shodně zařadili respondenti R6 a R9.

5.1.5 Kategorie 5: Další kompetence horských záchranářů Slovenské republiky

Do dalších nezdravotnických kompetencí všichni horští záchranáři R1 až R5 zařadili organizaci a výkon záchranné a pátrací činnosti; vytyčování tras pro bezpečný pohyb v terénu; prevenci lavinového nebezpečí; příjem a vyhodnocení tísňových výzev. Taktéž z jejich odpovědí vyplývá, že horští záchranáři Slovenské republiky mají právo vyžádat si identifikaci osoby průkazem totožnosti.

5.1.6 Kategorie 6: Další kompetence horských záchranářů České republiky

Čeští respondenti, tedy R6 až R10, v rámci svých nezdravotnických kompetencí shodně uvedli organizaci a výkon záchranné a pátrací činnosti; vytyčování tras pro bezpečný pohyb v terénu; příjem a vyhodnocení tísňových výzev a prevenci lavinového nebezpečí.

„Zaměstnanec HS ČR má v kompetencích vyhodnocovat stupeň nebezpečí, například na sjezdových drahách, a vydávat doporučení pro bezpečný pohyb ve vysokohorském terénu.“ Takto svou odpověď doplnil respondent číslo 6.

---

¹ **Pentrox** = analgetikum aplikovatelné inhalačně, určené k tišení bolesti střední až vážné intenzity u dospělých pacientů s traumatickým mechanismem poranění (Datapharm [online], 2018)

5.1.7 Kategorie 7: Specializace horských záchranářů Slovenské republiky

Tabulka číslo 4: Specializace horských záchranářů Slovenské republiky

Respondent (R)	Specializace respondenta
R 1	Kynologie; Specialista na leteckou záchranu; Člen MUSAR týmu
R 2	Pilot UAV; Záchranář specializovaného horského modulu
R 3	Instruktor HZS SK
R 4	Speleologie
R 5	Záchranář expert

Zdroj: Vlastní výzkum

Horská záchranná služba má dle výpovědí respondentů R1 až R5 mnoho specializací. Tito respondenti uvedli kynologii; speleologii; specializaci na lavinovou problematiku a specializaci na leteckou záchranu.

Respondent číslo 1 rozvedl svou odpověď takto: „*Ne tak častá specializace členů HZS SK je MUSAR tým – speciální jednotka vycvičená k zásahům při katastrofách, které se udějí ve vysokohorském terénu kdekoli ve světě.*“

Další zajímavou raritní specializaci má respondent číslo 2, který je pilotem UAV. Sám poté svou specializaci vysvětluje následovně: „*UAV je typ bezpilotního letadla. Obecně jsem specialistou na letecké práce a bezpilotní létání.*“

R3 je instruktorem horské služby. Dodává, že v oblasti lavinové prevence má na starosti proškolení svých kolegů a organizaci různých cvičení.

Specialistou na speleologii je respondent číslo 4. V rámci své specializace má za úkol průzkum a mapování jeskynních prostor a organizaci případné záchranné činnosti v nich.

„*Specializace záchranář-expert je třetím stupněm specializace v týmu profesionálních horských záchranářů HZS SK. Na oblasti je záchranář-expert nejvyšší dosažitelnou kvalifikací v oblasti záchrany v horském terénu. Této kvalifikace dosáhne osoba, která má ukončené speciální letní a zimní kurzy a dokončené zdravotnické vzdělání.*“ uvedl doplňující informace R5.

5.1.8 Kategorie 8: Specializace horských záchranářů České republiky

Tabulka číslo 5: Specializace horských záchranářů České republiky

Respondent (R)	Specializace respondenta
R 6	Specialista na leteckou záchranu
R 7	Cvičitel
R 8	Instruktor; specialista na leteckou záchranu
R 9	Kynologie; Specialista na lavinovou problematiku
R 10	Cvičitel; Instruktor; Specialista na leteckou záchranu

Zdroj: Vlastní výzkum

Respondenti z České republiky R6 až R10 uvedli mezi běžné specializace horských záchranářů České republiky kynologii, specializaci na lavinovou problematiku, na leteckou záchranu a specializaci instruktora či cvičitele Horské služby České republiky.

Respondent číslo 10 do poznámky doplnil vysvětlení pojmů cvičitel a instruktor Horské služby České republiky: „Cvičitel horské služby vykonává a organizuje záchranářské činnosti v horském prostředí a spadá do nižšího tarifního stupně² (7. stupeň) než instruktor horské služby (9. stupeň), který organizuje a koordinuje činnost stanice horské služby včetně vzdělávání pracovníků.“

5.1.9 Kategorie 9: Přijímací řízení HZS SK

Odpověď R1 zněla: „Přijímací řízení probíhalo na začátku zimy. Jelikož jsem již byl poněkoli let dobrovolným horským záchranářem, tak jsem již měl dokončenou základní záchranou činnost v letním i zimním období, včetně záchrany na lyžařských svazích, a to nejen testy, ale i všechna potřebná školení. Znamená to, že jsem úspěšně absolvoval testy fyzické kondice i specializovaných činností, kam patří například horolezectví a další činnosti nezbytné k výkonu povolání horského záchranáře a byl jsem plně kvalifikovaný na stálou profesionální službu v rámci HZS. Přijímací řízení tedy bylo spojené rovnou s ústním pohovorem a následnými zdravotními a psychologickými testy a ve finále se složením služební přísahy.“

² Tarifní systém pro soukromý sektor = 12. stupňový tarifní systém na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky charakterizuje stupně složitosti, odpovědnosti a namáhavosti činností; nejnižším stupněm je 1., nejvyšším je 12. stupeň (MPSV, 2017)

Respondent číslo 2 popsal své přijímací řízení jako zkoušky ze zdravotní péče, místopisu, lezení na skále a ledu, testy fyzické kondice a následný pohovor, zdravotní prohlídka, psychologické testy vše před zkušební či zdravotní komisí. Přijímací řízení i v jeho případě probíhalo na začátku zimního období.

R3 do odpovědi na danou otázku zapsal následující odpověď: „V roce 1995 neprobíhala žádná přijímací řízení. Princip přijetí za profesionálního člena Horské záchranné služby probíhal tak, že se byl ten uchazeč, který byl dobrovolným členem a hlasovalo pro něj nejvíce profesionálních záchranářů sloužících v dané oblasti.“

Kondiční testy, lezení skal a ledu, horopis a pohovor udává ve své odpovědi i R4, který dále doplňuje, že v jeho případě musel podstoupit ještě i zkoušku z lyžování ve volném terénu a skialpovou túru. Pohovor se konal před komisí složenou z ředitele HZS SK, dále náčelníka oblasti, metodika HZS a jednoho dalšího záchranáře z dané oblasti. V odpovědi taktéž píše, že celé přijímací řízení proběhlo během jednoho dne.

Odpověď posledního ze slovenských respondentů, pro účely výzkumu označeného číslem 5, zněla: „Byl jsem na výběrovém řízení, které sestávalo z kondiční zkoušky, z lezení cest s obtížností 6 a z testu, v němž byly zahrnuty otázky ze zdravotní péče, místopisu, platné legislativy a otázky týkající se orientace v terénu. Vše se konalo v průběhu jednoho dne a hodnotila mne komise složená z ředitelů oblastních středisek a jeden člen byl z ředitelství HZS SK. Řízení proběhlo na jaře a vybrán byl nejúspěšnější kandidát s nejlepšími výsledky jak v kondičních a dovednostních testech, tak v testech vědomostních.“

5.1.10 Kategorie 10: Přijímací řízení HS ČR

Respondent číslo 9 popsal přijímací řízení k Horské službě české republiky nejobširněji: „První rok jsem byl evidován jako zájemce o členství, další rok jako čekatel. Výkony hodnotil metodik okrsku a oblasti a ten také čekatele nominoval do školy Horské služby. Po splnění všech fyzických prověrek a doškolení jsem tedy nastoupil do školy Horské služby, která probíhala jeden týden v zimním a jeden v letním období. Prošel jsem zkouškou z horolezectví, včetně zkoušky z horolezectví v zimních podmínkách, ledolezení, lyžování, prodělat výcvik a složit zkoušku z techniky záchranných prací a svozů pacientů, taktéž test z topografie, meteorologie a zdravotní péče. Dále jsem musel prokázat orientaci v organizaci HS ČR, v lavinové problematice a prokázat teoretické znalosti i praktické dovednosti ohledně záchrany v zimních podmínkách, což hodnotí

instruktoři HS ČR a specialisté na dílčí obory. Po absolvování všech těchto zkoušek jsem se stal dobrovolným členem HS ČR. Po další dva roky jsem pracoval jako sezónní zaměstnanec v zimním období a teprve poté jsem se stal stálým zaměstnancem HS ČR, tedy profesionálním horským záchranářem.“

S tímto popisem se vcelku shodují i odpovědi všech ostatních respondentů, tedy R6, R7, R8 i R10. Respondent číslo 10 však dodává, že je ještě potřeba absolvovat pohovor s náčelníkem oblasti, kde chce uchazeč službu vykonávat, a to včetně argumentace ohledně příslušnosti k místu výkonu práce. Čekatel, což je základní forma členství v HS ČR, musí mít trvalou působnost v místě okrsku HS, v němž se o pozici uchází. Musí tedy mít bydliště i zaměstnání ve středisku, v němž daný okrsek působí nebo v místě dosažitelném maximálně přibližně do deseti minut jízdy.

5.1.11 Kategorie 11: Typy výjezdů HZS SK dle oblastí

Všichni respondenti z Horské záchranné služby Slovenské republiky, zde uvedení pod označením R1 až R5, uvedly mezi běžné typy výjezdů ošetření pacienta na sjezdovém svahu; dále ošetření zraněných v terénu, například v letním období na turistickém chodníku a v zimě ve volném terénu; taktéž pátrací akce, například po ztracených či zmizelých osobách a součinnost s dalšími složkami IZS mimo horský terén, ku příkladu by šlo o zásah u dopravní nehody.

Pouze R5, který působí v oblasti Slovenského Ráje, neuvedl jako běžný typ zásahů pátrání po osobě v lavinovém terénu po pádu laviny, jelikož oblasti Slovenského Ráje k sesuvu lavin příliš nedochází.

R1, R2, R3 a R4 taktéž uvádí, že v jejich oblastech působení dochází k největšímu počtu výjezdů v zimním období. R4 do poznámky vepsal, že počty zásahů v zimním a letním období se pomalu vyrovnávají, neboť v letních měsících v oblasti Velké Fatry přibývá návštěvníků a ruku v ruce s tím i počet úrazů.

„Největší množství výjezdů, kolem 1100, bývá v zimě. Nejvíce výjezdů vykonáme k pacientům, kteří se zraní na sjezdovém svahu. Velice časté jsou ovšem i záchranné akce ve volném terénu, a i při lavinových nehodách. Ve všech výše zmíněných případech není výjimkou nutnost spolupráce s leteckou záchrannou službou. V letním období jsou časté pátrací akce ve volném terénu, často v součinnosti s dalšími složkami IZS.“ napsal do komentáře respondent číslo 2.

5.1.12 Kategorie 12: Typy výjezdů HS ČR dle okrsků

Za běžné výjezdy označili respondenti 6 až 10 ošetření pacienta na sjezdovce i ve volném terénu; taktéž pátrací činnost například po zbloudilém turistovi a příležitostnou součinnost s dalšími složkami IZS i mimo horský terén, kam by se dala zařadit například asistence základním složkám u dopravní nehody.

„V oblasti Jizerských hor je u některých případů potřeba spolupráce s LZS z důvodu obtížně přístupného terénu.“ poznamenal R6. S jeho odpovědí se shodují i ostatní respondenti z jiných okrsků působnosti.

R8 uvádí, že v oblasti Beskyd přibývá zraněných paraglidistů a obecně v létě dochází častěji ke zraněním v terénu mimo turistické cesty, kdežto v zimě převažují zásahy ke zraněným osobám na sjezdových tratích.

I v oblasti Krušných hor podle výpovědi respondentů 9 a 10 dochází k vyššímu počtu úrazů lyžařů či snowboardistů na sjezdových tratích. Nezanedbatelný je počet výjezdů ke zraněným běžkařům; v létě pak jde především o zraněné cyklisty a turisty.

6 Diskuze

Záchrana v horském terénu má bohatou a dlouhou historii jak v Čechách, tak na Slovensku. Nedostupnost některých horských oblastí běžnou technikou, členitý terén a nepříznivé povětrnostní vlivy činí záchranu v horských podmínkách extrémně náročnou na fyzickou kondici. Je také zapotřebí skvěle znát terén a speciální postupy záchrany ve ztížených podmínkách, aby zásah skončil úspěchem.

O problematice horských služeb obecně existuje poměrně málo literatury, jež je zároveň staršího data vydání. Hlavním zdrojem informací pro mne byla především platná legislativa a oficiální webové stránky Horské služby České republiky a Horské záchranné služby Slovenské republiky, dále pak stanovy HS ČR a Sylaby horských záchranářů vydané Janigou (2006) pro potřeby slovenské Horské záchranné služby.

Téma „Porovnání činností Horské služby České republiky a Horské záchranné služby Slovenské republiky“ jsem pojala jednak z hlediska porovnání kompetencí horských záchranářů, ale také jejich specializací a nejčastějších typů výjezdů dle oblastí jejich působení.

Ke kvalitativnímu výzkumu jsem kvůli nepříznivé epidemiologické situaci (vyhlášení stavu pandemie a nouzového stavu vládou České republiky kvůli viru CoVid-19) byla nucena místo původně plánovaných polostrukturovaných rozhovorů zvolit strukturované dotazníky čítající dvanáct otázek, jež jsem rozeslala na jednotlivé emailové adresy horských okrsků a oblastí. Na tyto dotazníky poté zareagovali profesionální horští záchranáři z Jizerských a Krušných hor, Šumavy, Beskyd, Nízkých Tater, Malé a Velké Fatry a Slovenského Ráje, kterým i touto cestou děkuji. Všichni participanti souhlasili se zpracováním jejich odpovědí pro potřeby této bakalářské práce a byli zároveň předem seznámeni s cíli výzkumu.

Prvním cílem práce bylo porovnat zdravotnické kompetence horských záchranářů Slovenské a České republiky. Z odpovědí respondentů i z textu kapitol týkajících se kompetencí HS ČR i HZS SK vyplývá, že profesionální horští záchranáři Slovenské republiky dosahují vyššího zdravotnického vzdělání, a tím potažmo i větších kompetencí v oblasti zdravotnických postupů. Na Slovensku je k výkonu povolání horského záchranáře vyžadováno absolvování minimálně střední zdravotnické školy

v oboru Zdravotnický záchranář. Absolvovat tento obor je nutné do prvních pěti let od nástupu do služby. Pro základní formu členství v Horské službě České republiky, kterou je pozice čekatele, musí uchazeč jako jednu z podmínek doložit ukončené středoškolské vzdělání, avšak zdravotnické vzdělání jako takové vyžadováno není. Od dosažené úrovně zdravotnického vzdělání se posléze odvozují kompetence zdravotnické, kterých tedy Češi mají logicky méně než jejich zahraniční kolegové. Čeští horští záchranáři tedy mohou poskytovat první pomoc na úrovni vyškolených laiků. Přesto respondent číslo 6 uvedl, že je v jeho kompetencích aplikace léku Pentroxu. Zda tento lék mohou podávat čeští horští záchranáři na základě speciálního předpisu, vyhlášky nebo jim aplikaci léku povoluje po konzultaci příslušný lékař Horské služby, to dotazníkové šetření nezjistilo a bohužel se mi ani nepodařilo najít žádný dokument povolující aplikaci tohoto léku horským záchranářem.

Z odpovědí na dotazníky i z teoretické části vyplynuly taktéž rozdíly v nezdravotnických kompetencích horských záchranářů České republiky i Slovenska. Konkrétním příkladem je například skutečnost, že profesionální horští záchranáři České republiky nejsou úředními osobami. Nemají tudíž právo vyžádat si doklad totožnosti a nenáleží jim ani žádné sankční pravomoci. Slovenští profesionálové naproti tomu spadají pod Ministerstvo vnitra Slovenské republiky – jsou úředními osobami a mají tedy, krom jiného, i kontrolní pravomoci.

V České republice i na Slovensku si mohou horští záchranáři vybrat z mnoha specializací. Někteří respondenti z řad slovenské horské služby byly vysoce specializovanými záchranáři v oblasti letectví a kynologie, potažmo záchrany ve vysokohorském terénu. Specializace horských záchranářů dle oblastí a okrsků působení může mnoho naznačit o četnosti jednotlivých typů zásahů, o nutném minimálním zdravotnickém vzdělání a kompetencích. Například v oblasti častého sesuvu lavin je kynologická specializace nenahraditelná. Čím nepřístupnější je terén, tím nutnější je i vyšší zdravotnické vzdělání záchranářů, jelikož adekvátní pomoc musí v mnoha případech přijít co nejdříve.

Jak vyplynulo z výzkumné i teoretické části, jsou přijímací řízení do obou horských služeb velmi náročná na úroveň specifických vědomostí a dovedností, fyzickou kondici a jistě i na psychiku uchazečů. Dílčí zkoušky jsou v obou zemích prakticky stejné, přičemž je vyžadována ta nejvyšší možná úroveň znalostí i dovedností vybraného

adepta. Horská záchranná služba Slovenské republiky navíc ještě po uchazečích požaduje psychologické testy a nejvyšší možné zdravotní prověrky.

Jako jeden z cílů práce bylo stanoveno taktéž poukázání na nuance mezi jednotlivými oblastmi a okrsky v rámci republik, nejen rozdílů mezi HS ČR a HZS SK jako celků. Z odpovědí respondentů jasně vyplývá, že každý okrsek a oblast jsou něčím specifické a je v nich zapotřebí užívání jiných přístupů i specializací. Oblasti a okrsky bez lavinových katastrů budou mít jiné podmínky na specializaci, potažmo kompetence, nežli oblasti s častým výskytem pádu lavin a jiných sesuvů. Tam, kde jsou časté úrazy lyžařů ve volném terénu bude zapotřebí odborníků na leteckou záchranu, která je, dle mých vlastních zkušeností, v těchto případech často nutná a oblasti, v nichž se nevyskytují jeskynní prostory zase nepotřebují mít jednotku se specializací na speleologii. Druhy specializací i jejich úroveň jsou v obou organizacích na výborné úrovni. Oxdale (2013) v publikaci „*Mountain Rescue*“ uvádí, že v mnoha ohledech jsou čeští i slovenští horští záchranáři více než rovni odbornosti horských záchranářů z jiných zemí.

Práce na tématu horských služeb České a Slovenské republiky mne utvrdila v názoru, že horští záchranáři obou zemí jsou těmi „nejlepšími z nejlepších“. Náročnost již jen přijímacího řízení, natož pak obtížnost výkonu profese, je jistě důvodem, proč toto zaměstnání běžně nevykonávají ženy.

Po celou dobu sbírání informací a jejich zpracování jsem velmi intenzivně vnímala, jak nedostatečné je zakotvení Horské služby v legislativě České republiky. S mým názorem se shoduje i výpověď slovenského respondenta číslo 4: „*Výhodou slovenských profesionálních horských záchranářů oproti českým je, že jsme ve státní službě, spadáme pod Ministerstvo vnitra Slovenské republiky, máme stálé rozpočty a další jednoznačné výhody, například výsluhovou penzi.*“ Stanovy i statut horských služeb o.p.s. i z.s. České republiky jistě v minulosti byly dostačující, avšak pro ještě lepší fungování organizace je jistě zapotřebí vydání samostatného zákona o Horské službě, v němž by byly vymezeny jak její povinnosti, tak i ukotveny kompetence jejích členů a další organizační záležitosti. V současné době se mi totiž nepodařilo najít žádný zákon ani předpis stanovující zdravotnické kompetence profesionálních horských záchranářů České republiky, jakožto jedné ze složek integrovaného záchranného

systemu, toto by mohlo horskou službu ČR oproti ostatním ve výkonu činností znevýhodňovat.

7 Závěr

O fungování systému záchrany ve vysokohorských podmínkách jsem se aktivně začala zajímat po absolvování měsíční stáže u Horské záchranné služby na Slovensku v oblasti Nízkých Tater. Již v průběhu stáže jsem vnímala rozdíly mezi českou Horskou službou a slovenskou Horskou záchrannou službou. Zvolila jsem toto téma cíleně, abych pronikla do této problematiky hlouběji.

Stanovila jsem si čtyři hlavní síle, jež měly pomoci porovnat systém fungování horských služeb dvou zemí, a to České a Slovenské republiky. Mým cílem bylo jednak porovnat zdravotnické a ostatní kompetence, tak i popsat rozdíly v přijímacích řízeních a orientačně poukázat na odlišnosti výkonu činností mezi jednotlivými oblastmi a okrsky. K těmto cílům jsem vytvořila 5 výzkumných otázek tak, aby na ně mohli respondenti z řad profesionálních horských záchranářů obou zemí jasně a srozumitelně odpovědět.

Horští záchranáři obou zemí jsou v pravém slova smyslu odborníky na záchrany ve ztížených podmínkách. Zaznamenané rozdíly byly především v oblasti zdravotnických kompetencí, kdy čeští horští záchranáři nejsou vystudovanými zdravotníky, což znamená, že mají omezené kompetence a jejich znalosti jsou v průběhu výkonu profese doplňovány kurzy. Taktéž jsem nenalezla žádný dokument, kde by byly vypsány a stanoveny zdravotnické kompetence horských záchranářů České republiky.

Čeští horští záchranáři též bohužel nemají pravomoci úředních osob, tedy především si nemohou vyžádat prokázání totožnosti, což může být nevýhodou například v případě srážky lyžařů a následném prošetřování incidentu.

Velice mne zaujaly specializace, které uváděli respondenti v dotazníkovém šetření. Ani při zpracovávání teoretické části jsem nenarazila na informace o tolika druzích odborností, kolik jich bylo vypsáno v dotaznících.

Stejně tak mne překvapila náročnost přijímacího řízení Horské záchranné služby Slovenské republiky i Horské služby České republiky, vezmu-li v potaz, kolik dílčích zkoušek musí uchazeči za jediný den vykonat. U Horské služby České republiky mne zarazila především doba, po kterou se z uchazeče stává plnohodnotný člen. V případě Horské záchranné služby Slovenské republiky oceňuji povinné psychologické

testy, které jsou cenným doplněním profilu uchazeče o náročné povolání, jímž profese horského záchranáře bez pochyb je.

V průběhu výzkumu jsem našla návrh zákona o Horské službě České republiky, který byl dvakrát předložen před parlament České republiky v letech 1998 a 2002. Tento návrh byl však v obou případech sněmovnou zamítnut pro věcné a technické nesrovnalosti a až do současnosti nebyl žádný jiný návrh předložen, natož pak schválen. Věřím, že tato bakalářská práce by mohla sloužit jako podklad k rozšíření povědomí o problematice horských služeb a možná sloužit i jako podklad ke zpracování dalšího návrhu zákona o Horské službě České republiky.

8 Seznam literatury

- [1] BÍČ, Miroslav. *Jizerské vyprávění (50 let horské služby Jizerské hory)*. Praha: Revue, 2004. 112 s. ISBN 80-900803-4-0.
- [2] BOHUŠ, Ivan a kol. 1970. *O záchrane v horách*. ÚV HS STO. Liptovský Mikuláš.
- [3] ELSENSOHN, F. & coll. 2008. Medical training in mountain rescue in Europe and North America. *Resuscitation: OFFICIAL JOURNAL OF THE EUROPEAN RESUSCITATION COUNCIL*. The European Resuscitation Council (ERC), 2008(77), 52 p.
- [4] FANTA, Michal. Horská služba v České republice a na Slovensku. *Rescue report*. 2011, 1, s. 24-25. ISSN 1212-0456.
- [5] HEJTMÁNEK, Jiří. Rakouský vozík. Horská služba doporučení a informace: Časopis pro Horskou službu. [online]. 2014, č. 8, s. 18-19. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.horskasluzba.cz/data/web/download/casopis-horskesluzby/casopis-hscr-8-zima2014-15.pdf>
- [6] Horská služba [online]. Tábor: Simopt, 2013 [cit. 2019-12-18]. Dostupné z: <https://www.horskasluzba.cz/>
- [7] Horská záchranná služba: *Mountain Rescue Service* [online]. Vysoké Tatry: Slovak Telekom, 2003 [cit. 2019-12-18]. Dostupné z: <https://www.hzs.sk/>
- [8] International Mountaineering and Climbing Federation [online]. 2007 [cit. 2020-03-17]. [Http://www.theuiaa.org](http://www.theuiaa.org). Dostupné z: <http://www.theuiaa.org/history.html>
- [9] JANIGA, Jozef a a kol. *Horská záchranná služba*. Vysoké Tatry: MetaMorphis, 2010. ISBN 978-80-970504-0-5.
- [10] JANIGA, Jozef et al. 2006a. *Sylaby horských záchranárov 1*. Slovensko: Horská záchranná služba. 222 s. ISBN neuvedeno.
- [11] JANIGA, Jozef et al. 2006b. *Sylaby horských záchranárov 2*. 1. vydání. Slovensko: Horská záchranná služba. 174 s. ISBN neuvedeno.

- [12] JANIGA, Jozef et al. 2006c. *Sylaby horských záchranárov 3*. Slovensko: Horská záchranná služba. 529 s. ISBN neuvedeno.
- [13] JANIGA, Jozef et al. 2006d. *Sylaby horských záchranárov 4*. Slovensko: Horská záchranná služba. 126 s. ISBN neuvedeno.
- [14] KLIMEŠ, Michal. *Učebnice horské služby* [online]. 2002 [cit. 2020-03-22]. [Http://mail.kallib.cz](http://mail.kallib.cz). Dostupné z: <http://mail.kallib.cz/hs/obsah.php>
- [15] KOLÁŘ, František. 2016. *Červení andělé: historie Horské služby v českých zemích*. Jíleznice: Horská služba ČR, o.p.s., Špindlerův Mlýn: nakladatelství Gentiana. ISBN 978-80-86527-42-0. 167 s. MOSKVA, Jiří. *Záchranné práce za silného mrazu*. Rescue report. 2011, 1, s. 18–19. ISSN 121200456.
- [16] Návrh zákona o Horské službě ČR [online], Parlament České republiky
- [17] NOVÁK, Tomáš Vladislav. *Proti rozbouřeným živlům*. Praha: Revue, 2004. 96s. ISBN 80-900803-4-0.
- [18] Nový občanský zákoník 89/2012 Sb. Praha: Verlag Dashöfer, 2017. [cit. 2019-12-24] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
- [19] OXLADE, Chris. *Mountain Rescue*. London: Capstone Global Library Ltd, 2013. 32 s. ISBN 9781406232158.
- [20] PAVLICA, Radim. Historie. *Horská služba: Doporučení Informace*. 2008, **2008**(1), 1.
- [21] Pentrox. *Datapharm* [online]. Craigavon, UK: Galen Limited, 2018, 31.12.2018 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://www.medicines.org.uk/emc/product/1939/smpc>
- [22] Stanovy Horské služby České republiky z.s. *Horská služba České republiky* [online]. Praha: Horská služba České republiky z.s., 2017 [cit. 2019-12-18] Dostupné z: <https://www.horskaslužba.cz/data/web/download/stanovy-horske-sluzby-eske-republiky-z.s.-2017.pdf>
- [23] ŠÁMAL, Petr. *Záchranáři: Tragédie a příběhy*. Praha: Epoque, 2016. 368 s. ISBN 978-80-7557-039-0.

- [24] Tarifní systém Ministerstva práce a sociálních věcí: Příklady činností a charakteristika stupňů složitosti, odpovědnosti a namáhavosti činností pro 12. stupňový tarifní systém pro soukromý sektor. *Národní soustava povolání* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2017 [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://nsp.cz/napoveda/priklady-praci>
- [25] Vyhláška č. 151/2018 Z.z. Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach v znení neskorších predpisov. [cit. 2020-02-22] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2018-151>
- [26] Vyhláška č. 23/2006 Z.z. Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 11. januára 2006, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 544/2002 Z.z. o Horskej záchranej službe v znení neskorších predpisov, novelizovaná 1.12.2015. [cit. 2019-10-10] Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2006-23>
- [27] Vyhláška č. 334/2009 Z.z. Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú určujúce znaky a minimálne požiadavky na personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie zdravotníckych zariadení v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. [cit. 2019-11-24] Dostupné z: <https://www.epi.sk/zz/2009-334>
- [28] Vyhláška č. 334/2010 Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 9. júla 2010 ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach. [cit. 2019-10-10] Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2010/334/>
- [29] Vyhláška č. 410/2010 Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 20. októbra 2010 o organizácii poskytovania zdravotnej starostlivosti v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. [cit. 2019-10-10] Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2010-410>
- [30] Vyhláška č. 469/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú hranice horských oblastí, v ktorých vykonáva činnosť Horská záchranná služba. [cit. 2019-10-10] Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-469>

[31] Vyhláška č.299/2010 Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 23. júna 2010, ktorou sa ustanovuje katalóg činností v Horskej záchranej službe. [cit. 2019-11-10] Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2010-299>

[32] Zákon č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme v znení zmien a dodatkov. [cit. 2019-08-10] Dostupné z: https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/129/vyhlasene_znenie.html

[33] Zákon č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme v znení zmien a dodatkov. [cit. 2019-08-10] Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-129>

[34] Zákon č. 159/1999 Sb. o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. [cit. 2020-02-22] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-159>

[35] Zákon č. 315/2001 Z.z. z 2. júla 2001 o Hasičskom a záchrannom zbore. [cit. 2019-12-10] Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-315>

[36] Zákon č. 328/2002 Z.z. z 29. mája 2002 O sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [cit. 2019-11-24] Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2002-328>

[37] Zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů. [cit. 2019-12-18] Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-83>

9 Seznam příloh a obrázků

Příloha 1 *Dotazník*

1) Věk:

2) Dosažené vzdělání:

- a. Základní vzdělání
- b. Střední odborné vzdělání s výučním listem
- c. Úplné střední vzdělání
- d. Vyšší odborné vzdělání
- e. Bakalářské vzdělání
- f. Magisterské vzdělání
- g. Jiné

3) Země výkonu služby:

- a. Česká republika
- b. Slovenská Republika

4) Oblast/Středisko působení:

- a. Beskydy
- b. Jeseníky
- c. Jizerské hory
- d. Krkonoše
- e. Krušné hory
- f. Orlické hory
- g. Šumava
- h. Malá Fatra
- i. Velká Fatra
- j. Slovenský Ráj
- k. Nízké Tatry
- l. Vysoké Tatry
- m. Západní Tatry
- n. Jiné

5) Jaké jsou zdravotnické kompetence horského záchranáře České republiky?

- 6) Jaké jsou další kompetence horského záchranáře České republiky?**
- 7) Jaké jsou zdravotnické kompetence horského záchranáře Slovenské Republiky?**
- 8) Jaké jsou další kompetence horského záchranáře Slovenské Republiky?**
- 9) Jak probíhalo přijímací řízení Horské služby České republiky?**
- 10) Jak probíhalo přijímací řízení Horské záchranné služby Slovenské republiky?**
- 11) S jakými typy výjezdů se zabývá vaše oblastní středisko?**
- a. Ošetření pacienta na sjezdovce
  - b. Ošetření pacienta v terénu (např. na turistickém chodníku...)
  - c. Pátrací akce (např. ztracený turista...)
  - d. Pátrání po zavalené osobě v lavinovém terénu (po pádu laviny)
  - e. Součinnost s dalšími složkami IZS mimo horský terén (např. asistence u dopravní nehody...)
  - f. Jiné
- 12) Popište nejčastější typ(y) výjezdů vašeho oblastního střediska:**

10 Seznam zkratek

ČR – Česká republika

HS ČR – Horská služba České republiky

HS ČR o.p.s. – Horská služba České republiky obecně prospěšný spolek

HS ČR o.s. – Horská služba České republiky občanský spolek

HS ČR z.s. – Horská služba České republiky zapsaný spolek

HZS SK – Horská záchranná služba Slovenské republiky

IKAR – Mezinárodní federace záchranných služeb při UIAA (Union Internationale des Associations d'Alpinisme)

IZS – Integrovaný záchranný systém

KRNAP – Správa Krkonošského národního parku

KPR – Kardiopulmonální resuscitace

SK – Slovenská republika

TANAP – Tatranský národní park

ZŽF – Základní životní funkce